ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆ

ՊՈԼՍՈՑ համար, տարեկան 70 դրչ. վեցամսեայ 35 դրչ. Եռամսեայ 20 դրչ. — ԳԱՒԱՌԻ համար, տարեկան 90 դրչ. Վեցամսեայ 45 դրչ. Եռամսեայ 25 դրչ. — ԱՐՏԱՍԱՀՄԱՆԻ համար, Տարեկան 25 ֆր. Վեցամսեայ 13 ֆր.:

ԿԱՆԽԻԿ ՎՃԱՐՈՂԸ ՄԻԱՅՆ ԲԱԺԱՆՈՐԴ Է

ՁԵՌՔԷ 10 ՓԱՐԱ

Bureaux de la rédaction du Journal Arménien DZAGHIK

Galata, Kourchounlou han, N. 7 Cons/ple.

ԾԱՂԻԿ

ԾՐԱԳԻՐ

زاغيك» ارمنيجه يومى وسياسى غزته‌در»

ԽՄԲԱԳՐԱՏՈՒՆ

Կալաթա, Գուրճուլլու խան, թիւ 7

ՄԱԳԱԼԵԱՆ ՏԳԱՐԱՆ

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն թղթակցութիւն պէտք է *հակիրճ* գրուած ըլլայ:

ԽՄԲԱԳՐՈՒԹԵԱՆ ուղղուած ամէն գրութիւն ետ չի *տրուիր*:

ԲԱԺԱՆՈՐԴԱԳՐՈՒԹԻՒՆԵՐԸ ԿԸ ՍԿՍԻՆ

ԱՄԷՆ ԱՄՍՈՑ 1ԻՆ, 10ԻՆ ԵՒ 20ԻՆ

ԺԲ ՏԱՐԻ — ԹԻՒ 482

☛ "ԾԱՂԻԿ" ԿԸ ՀՐԱՏԱՐԱԿՈՒԻ ԱՄԷՆ ԻՐԻԿՈՒՆ ☚

16 ՀՈԿՏԵՄԲԵՐ 1902 ՇԱԲԱԹ

ԿՐԹԱԿԱՆ ՀԱՐՑԵՐ

«ՆՈՐ ԴԱՐՁԸ»

«Նոր տիպար դպրոց մը» խորագրով յօդուածիս հրատարակութենէն շատ քիչ մը վերջ ստացայ «Նոր Դարուց»ի ինը պրակները, որոնք վերջերս հրատարակուած տառերորդովը կ'ամբողջանան: Ահա թէ այդ գեղեցիկ պրակներուն բովերուդ մէջ ինչ կը թափլարէ ինձի: Արդարեւ ինչո՞ւ չխոսիլ նաեւ «Նոր Դարուց»ին վրայ. Սրմատ էֆ. Դաւթեանի հրատարակութեան վրայ ալ, երբ խօսած ենք կայրիէկիի, Հառաջինտաի եւն «Նոր Դարուց»ներուն նմանութիւնն մը կայ միայն, սակայն Դաւթեան «Նոր Դարուց»ը աս մեծ առաւելութիւնը ունի որ իրականացած, մարմնացած, հրատարակուած գործ մըն է մեր ձեռքին տակ, ու պիտի օգտուին հայ ակեդրոն դրութեան առաւելութիւններէն: Գործադրը հրաւանգել ու պատրաստել անհատական գործ չէ, ընդհանուրին գործակցութեան պէտք ունի, մինչդեռ գործիքը պատրաստել անհատական գործունէութեան սահմանին մէջ է, ու գովելի է որ Դաւթեան գործակալութիւնը անգամ մըն ալ կրթական գործին գնահատելի ծառայութիւն մը մատուցանելու ճիգը ըրած է: Կ'արժէ, արդար է որ այդ տեսակ ճիգերը գնահատուին ու քաջալերուին «Նոր Դարուց»ին նմանակելի առաւելութիւններէն մին ալ այն է որ կանոնաւորութիւն եւ միօրինակութիւն պիտի հաստատէ մեր գրաբոցներու ուղղութեան մէջ. այնպէս որ կարելի պիտի բլլայ ըսել թէ այսինչ օր այնինչ ժամուն ինչ դաս կը տրուի բոլոր դպրոցներուն մէջ: Մինդեպ պիտի կրնան, այլ եւ այլ պատճառներէ դրդեալ, իրենց տղաոց մէկ գրաբոցէն միւսը փոխադրել առանց ո եւ է ժամանակի կորուստի երեւիդին, ու առանց դասագիրք փոխել փոխիսկելու ձանձրանալի հարկին մէջ տեսնելու ինքզինքնին: «Նոր Դարուց»ը մեծաւոր օգտակար բլլալու ընդունակ: Ուսուցիչները գեղեցիկ գործիք մը պիտի գտնեն իրենց ձեռքին տակ, ու պիտի օգտուին հանակեդրոն դրութեան առաւելութիւններէն: Գործադրը հրաւանգել ու պատրաստել անհատական գործ չէ, ընդհանուրին գործակցութեան պէտք ունի, մինչդեռ գործիքը պատրաստել անհատական գործունէութեան սահմանին մէջ է, ու գովելի է որ Դաւթեան գործակալութիւնը անգամ մըն ալ կրթական գործին գնահատելի ծառայութիւն մը մատուցանելու ճիգը ըրած է: Կ'արժէ, արդար է որ այդ տեսակ ճիգերը գնահատուին ու քաջալերուին: Նոյն իսկ ձմեռները չարաթը 2-3 անգամ հասարակաց դասախօսութիւններ հաստատելով ակեդեմ, գարնան ասոնց հետեւողներուն ձեռքը մկ մկ մադալաթի կտոր տալու սովորութիւնը պահպանելով, վարդագոյն սիրուն պրակները նախակրթութեան առաջին երկու տարիներուն մէջ (րսա կազմական կանոնագրի) աւանդելիք ճիւղերէն ու-Բը, այսինքն՝ Բարոյագիտութիւն, Քաղաք. կրթութիւն, Պատմութիւն, Աշխարհագրութիւն, Թուաբանութիւն, Երկրաչափութիւն, Դիտական ուսումներ եւ Մայրենի լեզու կը պարունակեն: Ունի տարբեր գիրքեր ուրեմն միացած են այդ պրակներուն մէջ, ո. րոնց իւրաքանչիւրը, ամէն տարի, ամսուան մը կեանք պիտի ունենայ աշակերտին հետ: 70էն 100 էջերով պրակ մը ամիս մը ամբողջ տղուն բարոյական, քաղաքացիական, կրօնական, գիտական ու գրական զարգացման համար պէտք եղած պաշարը կը պարունակէ, թէեւ պայմանին մէջ փոքրիկ տեղ մը պիտի գրաւէ, ու քանկին ալ փոքրիկ բնոյ մը պիտի բլլայ միայն:

Ընդհանուր կերպով խօսելով, գործը խղճմտօրէն պատրաստուած է ու մեծապէս օգտակար բլլալու ընդունակ: Ուսուցիչները գեղեցիկ գործիք մը պիտի գտնեն իրենց ձեռքին տակ, ու պիտի օգտուին հանակեդրոն դրութեան առաւելութիւններէն: Գործադրը հրաւանգել ու պատրաստել անհատական գործ չէ, ընդհանուրին գործակցութեան պէտք ունի, մինչդեռ գործիքը պատրաստել անհատական գործունէութեան սահմանին մէջ է, ու գովելի է որ Դաւթեան գործակալութիւնը անգամ մըն ալ կրթական գործին գնահատելի ծառայութիւն մը մատուցանելու ճիգը ըրած է: Կ'արժէ, արդար է որ այդ տեսակ ճիգերը գնահատուին ու քաջալերուին: Բայց ինչո՞ւ օտար անուններ գործածել: Միթէ Հայ սիրուն անուններ կը պակսի՞ն: Այդ տարիքներու մէջ զատ տարիային կրթութիւնը անհրաժեշտ է իր ամէն մանրամասնութիւններովը:

Երկրորդ մասին՝ այսինքն քաղաքացիական կրթութեան համար կարելի է բան արդէն իսկ թէ կէտերը կան որ այդ տարիքի տղոց համար չեն չատ մանրամասնութիւններու մէջ մտցուած է: Ունի տարեկան տղեկ մը ինչ պէտք ունի կառավարական մանրամասնութիւններ իրենց թուրքերէն բառերովը միասին գիտնալու: Այդ հասակին մէջ անոր կը բաւէ գիտնալ, չատ չատ, իր գիւղին կամ քաղաքին վարչական կազմութիւնը, ու միայն այսչափ: Բոլորովին պարապ տեղ յիշողութիւնը ծանրաբեռնել է այս:

Հայ-եկեղեցական պատմութիւնը, որ երրորդ մասը կր կազմէ, Սրբազան պատմութեան եւ Հայ-եկեղեցական պատմութեան խառնուրդ մըն է, վերջինը բնականաբար գաստիարակին անհրաժեշտ [illegible] կը կարօտի: Սրբազան պատմութեան բաժինը պատկերազարդ է մեր ամէնուն ծանօթ պատկերներով. հոն կը գտնենք Աւետումը, Ծնունդը, Սիմէոն Ծերունին, եւլն.:

(Մնացեալը վաղը)

Լօզան Մ. ՆԱԼԳԱՆՏԵԱՆ

ԱՐՏԱՌՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՏՂՈՒ ԽԱՂ

Խաղ՝ տղու է, բայց իւազացողները՝ պէխաւոր ու մօրուսաւոր այրեր եւ երկայնամազ՝ երկայնազգեստ կիներ են ամէնքն ալ:

Զէ՛ք տեսած բնաւ 4-5 տարուան պզտիկ անուսակ զաւակներ, որոնք մայրենուն երեսն ի վեր կը ճգան, կ'աղաչեն, բան մը կ'ուզեն Մայրերնին չկայ կ'երեւ անոնք նորէն կը ճգան, ու երբ մայրիկը ուզածնին կը տանի գրպանէն կամ դարակէն, եւ երբ ա՛լ պիտի սասանան զայն, յանկարծ կը փոխեն միտքերնին, «չէ՛» կը բռնան, կը խրտչին, աչքերնին ուրիշ կողմ կը դարձնեն:

Ճիշդ միեւնոյն բանն է զոր ըրին Ազեքսանդրիայի տիկիններ ու օրիորդներ եւ պարոններ ալ. վերջին անգամ, Պոլսոյ Պատրիարքարանին եւ Ուսումնական Հոգեւոր Խորհուրդին հանդէպ:

Այդ տիկիններ, օրիորդներ եւ պարոններ իրենց քաղաքին վարժարանը մեծցնելու բարձրացնելու ու բարւոքելու ազատ տենչէն մղուած, Պոլսոյ Պատրիարքարանին եւ Ուսումնական Հոգեւոր Խորհուրդին գրեցին որ իրենց երկու հատ ընտրեալ ու երաշխաւորեալ ուսուցչուհի ղրկեն:

Այսօր ալ կ'իմանանք որ Ազեքսանդրիացի այն միեւնոյն պարոններ, տիկիններ ու օրիորդները, տեսնելով որ կատարուած է իրենց խնդրանքը «չէ՛» կ'ըսեն, աչքերնին անգին կը դարձնեն ու կը մոռնան իրենց բան մը ուզելը, իրենք՝ իրե՛նց կամքով բռած ազատնքը, իրենց ձգելը. այս աւելնքը կը մոռնան ու մէկ կողմ կը դարձնեն գլուխնին, ճիշդ մայրերնին իրենց խաղալիք բնող փոքրիկ տղոց պէս:

Ի՛նչ հոգարարձուներ եւ ուհիներ:

Ի՛նչ թէ՝ Ուսումնական Հոգեւոր Խորհուրդ պէտք է աւելցնել:

Ի՛նչն ալ բացը մնաց, կերպով մը խօսուն օժանդակութեան չդիմել. Աչխարհագրութեան եւ երկաթուղինեըու բաժիններուը մեծապէս պիտի չաշխին անոնցմէ, տղան այդ տարիքին մէջ թիւերու ճիշդ ըմբռնում մը չունի տակաւին:

Գործին առաջին կամ բարոյագիտական մասը իր գողտրիկ ու չանհկան պատմութիւններովը տղուն բարոյական անուշ ու լայն ոգի մը ներչնչելու կարող է, անոր մէջ զարգացնելով ծնողասիրական, գործոցասիրական, ընկերասիրական, այլասիրական, աշխատասիրական եւլն. բարձր ու ազնիւ զգացումներ: Բայց ինչո՞ւ օտար անուններ գործածել: Միթէ Հայ սիրուն անուններ կը պակսի՞ն: Այդ տարիքներու մէջ զատ տարիային կրթութիւնը անհրաժեշտ է իր ամէն մանրամասնութիւններովը:

Երկրորդ մասին՝ այսինքն քաղաքացիական կրթութեան համար կարելի է բան արդէն իսկ թէ կէտերը կան որ այդ տարիքի տղոց համար չեն չատ մանրամասնութիւններու մէջ մտցուած է: Ունի տարեկան տղեկ մը ինչ պէտք ունի կառավարական մանրամասնութիւններ իրենց թուրքերէն բառերովը միասին գիտնալու: Այդ հասակին մէջ անոր կը բաւէ գիտնալ, չատ չատ, իր գիւղին կամ քաղաքին վարչական կազմութիւնը, ու միայն այսչափ: Բոլորովին պարապ տեղ յիշողութիւնը ծանրաբեռնել է այս:

Հայ-եկեղեցական պատմութիւնը, որ երրորդ մասը կր կազմէ, Սրբազան պատմութեան եւ Հայ-եկեղեցական պատմութեան խառնուրդ մըն է, վերջինը բնականաբար գաստիարակին անհրաժեշտ [illegible] կը կարօտի: Սրբազան պատմութեան բաժինը պատկերազարդ է մեր ամէնուն ծանօթ պատկերներով. հոն կը գտնենք Աւետումը, Ծնունդը, Սիմէոն Ծերունին, եւլն.:

(Մնացեալը վաղը)

Լօզան Մ. ՆԱԼԳԱՆՏԵԱՆ

ԱՐՏԱՌՈՑ ԿԵԱՆՔԷՆ

ՏՂՈՒ ԽԱՂ

Խաղ՝ տղու է, բայց իւազացողները՝ պէխաւոր ու մօրուսաւոր այրեր եւ երկայնամազ՝ երկայնազգեստ կիներ են ամէնքն ալ:

Զէ՛ք տեսած բնաւ 4-5 տարուան պզտիկ անուսակ զաւակներ, որոնք մայրենուն երեսն ի վեր կը ճգան, կ'աղաչեն, բան մը կ'ուզեն Մայրերնին չկայ կ'երեւ անոնք նորէն կը ճգան, ու երբ մայրիկը ուզածնին կը տանի գրպանէն կամ դարակէն, եւ երբ ա՛լ պիտի սասանան զայն, յանկարծ կը փոխեն միտքերնին, «չէ՛» կը բռնան, կը խրտչին, աչքերնին ուրիշ կողմ կը դարձնեն:

Ճիշդ միեւնոյն բանն է զոր ըրին Ազեքսանդրիայի տիկիններ ու օրիորդներ եւ պարոններ ալ. վերջին անգամ, Պոլսոյ Պատրիարքարանին եւ Ուսումնական Հոգեւոր Խորհուրդին հանդէպ:

Այդ տիկիններ, օրիորդներ եւ պարոններ իրենց քաղաքին վարժարանը մեծցնելու բարձրացնելու ու բարւոքելու ազատ տենչէն մղուած, Պոլսոյ Պատրիարքարանին եւ Ուսումնական Հոգեւոր Խորհուրդին գրեցին որ իրենց երկու հատ ընտրեալ ու երաշխաւորեալ ուսուցչուհի ղրկեն:

Այսօր ալ կ'իմանանք որ Ազեքսանդրիացի այն միեւնոյն պարոններ, տիկիններ ու օրիորդները, տեսնելով որ կատարուած է իրենց խնդրանքը «չէ՛» կ'ըսեն, աչքերնին անգին կը դարձնեն ու կը մոռնան իրենց բան մը ուզելը, իրենք՝ իրե՛նց կամքով բռած ազատնքը, իրենց ձգելը. այս աւելնքը կը մոռնան ու մէկ կողմ կը դարձնեն գլուխնին, ճիշդ մայրերնին իրենց խաղալիք բնող փոքրիկ տղոց պէս:

Ի՛նչ հոգարարձուներ եւ ուհիներ:

Ի՛նչ թէ՝ Ուսումնական Հոգեւոր Խորհուրդ պէտք է աւելցնել:

Ի՛նչն ալ բացը մնաց, կերպով մը

ՊԱՏԱՍԽԱՆՆԵՐ

«Փայլակ»ի հարցումը չատ աւելի դժուար է քան ինչ որ կը կարծենք չատերը: Անվնասելի ճշմարտութիւն մըն է որ կատարեալ երջանկութիւնը փոխադարձ սիրոյ մէջ կը կայանայ: Բայց թէ սիրած բլլալուն թէ սիրուած բլլալուն գիտակցութիւնը մարդս երջանիկ կ'ընէ, ահա հո՛ն է խնդրին փափուկ կողմը:

Ըստ իս սիրուած բլլալու գիտակցութիւնը մարդս երբեք երջանիկ չի կրնար ընել թէ ինչո՛ւ — Որովհետեւ երբ մարդ կը սիրուի ու չի սիրեր, կը զրկուի նախ իր դիմացինը երջանիկ ընելու քաղցրութենէն, վասն զի սիրոյ մէջ ո՛չ կեղծութիւն կրնայ բլլալ եւ ոչ ալ բռնութիւն եւ արդէն չէ՞ մի որ մարդ իր երջանկութիւնը ուրիշի երջանկութեան մէջ փնտռելու է:

Տխուր է արդարեւ այն երիտասարդին կամ օրիորդին հոգին, որուն սէրը մերժուած է: Սակայն սիրելուն մէջ քաղցրութիւն մը կայ դարձեալ, բայց չսիրելո՛ւն մէջ . . . : Անտանելի վիճակ մըն է այս պարագային՝ որքան որ մարդ իր սիրոյն արժանի չդատէ իր դիմացինը:

Սիրելը սակայն ունի այնպիսի հրճուանքներ, զորս ուրիշ ոեւէ կերպով չէ կարելի ստանալ:

Ո՛վ չէ տեսած ու փղձկած Արմանի եւ Գաւեդիազարդ Տիկնոջ վերջին հանդիպման տեսարանը: Սիրահար մը չ'ատեր իր պաշտելին, որ անտարբեր մնացած է իր զգացումներուն հանդէպ: Կը հիւծի ան, կ'ապրի խոկումներու եւ երազներու մէջ, նեղրագամիտ ոգւով կը դատէ միշտ, ու երբ ժամուան սեմին հանդի, վրէժխնդրութեան բառ մը չէ՛ որ կը թռչի անոր չրթունքներէն, այլ վերջին aveu մըն ալ իր անսահման սիրոյն եւ ո՛վ չի նախատասեր աւելի ակռելով մեռնիլ քան ատելով:

Ահա թէ ինչո՛ւ եա աւելի սիրել կ'ուզեմ քան սիրուիլ:

Ս. ՇԱՀԱՆ

* * *

Ակռայ՝ նախընտրութենէ մը ծնած՝ իրացնելու, վայելելու կիրքն է: Ո. քանի որ վայելք մը երկուստեք փոխարինութեամբ միայն կարելի է ձեռք ձգել, եւ երկուստեք փոխարինութիւն մը՝ փոխադարձ սիրով, ուրեմն կ'եզրակացնենք թէ լոկ սիրելը կամ սիրուիլը չեն կրնար երբեք հիւսել սիրոյ իսէալ երջանկութիւնը, այլ միայն փոխադարձ սիրոյ մէջ կարելի է գտնել զայն: Եւ արդէն, սիրելը մաշում մը, սպառում մըն է. իսկ սիրուիլը՝ վերստացում մը՝ կորսնցուցած բարոյական այժերուն: Երկու ծայրայեղութիւններ որոնք միշտ զիրար պիտի փնտռեն, զիրար ամբողջացնելու համար:

ՇՍ-ՍԼ

* * *

Մարդը եսասէր է աւելի քան ոչինչ ու հաճոյք կը զգայ բոլոր այն ցոյցերէն—գո՛ն թող անոնք չունէ մը, կատուէ մը մինչեւ իսկ—որոնք իր անձին հանդէպ փայփայանք մը կը պարունակեն: Ուստի ուրախութիւն պիտի ունենայ երբ սիրուի բանաւոր էակէ մը որուն չարժատիքը իր ինչ յատկութիւնները պիտի բլլան անշուշտ—սրտի ազնուութիւն, նկարագիր, հոգի, խելք եւայլն: Բայց երբ այսպես էակէ մըն է որ պիտի սիրուի ան, (ու այս պարագային կը կարծեմ վերաբերելու է Փայլակի հարցումին ալ) պիտի զգայ այն գերագոյն վայելքը զոր երջանկութիւն են կոչեր. վասն զի այս պարագային մէջ անձնասիրութիւնը պիտի փայփայուի իր ծայրագոյն աստիճանին մէջ՝ անկէ նկատելով հոս ինքզինքը իր չորրը լեփ լեցուն եղող բոլոր անհատներէն ալ գերազանցուած ու միակը որ արժանի գտուի սիրելի բլլալու: Այս միակը գլխաւոր տարրը անձնասիրութեան գոհացումին՝ հոգին է երջանկութեան [illegible] բոլոր սիրելի մարդ կը զգայ նաեւ թէ երջանիկ է, պատճառն է որ ատոր մէջ կը կարդայ իր սիրուած բլլալուն տպաւորը:

—Հապա այսինչը որ կը սիրէ այնինչը՝ առանց անկէ սիրուելու . . . :

Այս հարցումը պիտի բնեն ինձի հիմա չատեր:

Թէեւ Փայլակ իր հարցումին մէջ կը թուի թէ չի սպասներ ասանկ բան, բայց պէտք է պատասխանել:

Միայն սիրե՛լ . . . Լէ՛ն, ո՛չ. դժուար է այս իրապաշտիկ դարուն մէջ ասանկ երեւոյթի մը հաւատալ. Զէ՛. ատիկա սիրել չէ. սիրելու անսահման տրամադրութեան մը խռովքն է ու անչափ պէտք մը սիրուելու, զոր թէ եսթական եւ թէ հանգիստասէրները կը չփոթեն սիրելուն հետ: Ու հետաքրքրութեան անհանգիստ ու տառապագին այս վիճակին մէջ երբ վերջապէս պիտի համոզուի թէ չպիտի կրնայ սիրուիլ եւ չպիտի կրնայ ալ բաժնուիլ սիրուելու այդ պէտքէն, գիտէ՞ք ինչ պիտի ընէ: Անձնասպաններուն հարցուցէք: Ռոժանթիք վէպերուն ու բանաստեղծներու երեւակայութեան մէջ միայն կարելի է գտնել միայն սիրելու կարելիութիւններ . . . եւ որուն մէջ կրնան երջանիկ այ բլլալ այդ անձնուրացները . . . : Անձնուրա՞ց . . . ի՞նչ կը նշանակէ այս բառը . . . :

Ս. Ր.

ԱՄԵՐԻԿԱՅԻ ՄԻԼԻՈՒՏԵՐՆԵՐ

ՎԱՆՏԵՐՊԻԼԹՆԵՐԸ

Ասանց պերգաստանին մէջ Նարոլէոնեան բան մը կայ:

Բանէլիւս, Վանտերպիլթներուն մեծ հայրը՝ արծիւի մը տպաւորութիւնը կը թողուր,—հսկայի մը մարմնին մէջ, հանճարի մը հոգին ունէր ան:

Բան տարեկանին, անիկա տակաւին աննշան մակուկով որ մըն էր. Հրաւարնի գետակներուն վրայ, եւ իր կէս երկոտանեակ նաւակներով, գետակին մէկ եզերքէն միւսը մարդիկ, արկաներ եւ ապրանք կը փոխադրէր: Առտու մը, երբ կատաքամակ թեւաճկները կր վարէր, հեռուէն, հորիզոնին վրայ նշմարեց ծուխի խորհրդաւոր ոլորտ մը՝ որ դէպի վեր կը բարձրանար: Ալիքներուն ձգող

ՄԱՀ ՍՊԱՌՆԱԼԻՔԻ ՎՐԻԺԱԿԸ ՀԱՅ ՀԱՆՐՈՒԹԱՆ

ԱՀԵ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ԳԱՂՈՒԹԱՅՈՒՆ

Ա. Ք.

Հետևյալ տողերը գրված են Ադրբեջանի Կոմունիստական կուսակցության Կենտրոնական Կոմիտեի առաջին քարտուղար Ա. Ք. Ագամալիի կողմից։ Ագամալին ինքնասպան եղավ 1933 թվականի հունվարի 6-ին։ Նրա ինքնասպանության պատճառների մասին ոչ մի տեղեկություն չկա։ Ինչպես հայտնի է, Ագամալին Ադրբեջանի կոմունիստական կազմակերպության ամենամեծ ոճրագործներից մեկն է։ Նա ղեկավարել է Ադրբեջանում հակահեղափոխական ազգայնամոլական կուսակցության՝ «Մուսավաթ»-ի ոչնչացումը։ Ագամալին ինքն էլ եղել է «Մուսավաթ»-ի անդամ։ Ագամալին ղեկավարել է Ադրբեջանում հակահեղափոխական ազգայնամոլական կուսակցության՝ «Մուսավաթ»-ի ոչնչացումը։ Ագամալին ինքն էլ եղել է «Մուսավաթ»-ի անդամ։

ՎԱՀԱՆ ՏԱՐՈՆԱՑՈՒ ՑՈՒՑԱԿ ՓԱՓՈՒՂԻ ՎՐԱ ՏՈՒՅԺՈՒՆ
ԴԱՍՏԱՏԱՆԱՅԻՆ ՅՈՒՆ
ՎԱՀԱՆ ՏԱՐՈՆԱՑՈՒ
Վ Ե Ր Ա Կ Ա Ն Ո Ւ Մ Ն Ե Ր
23, Դուսթոթ, Փարսիլ, Շերփի բուլտերի
Կայսրեան տնէ, 23

Ներս մտնելով՝ ես ինձ զգացի ինչպէս մի ճշմարիտ ազգասէրի տան մէջ, ուր ամէն բան կը խօսի հայրենասիրութեան մասին, ուր ամէն բան կը շնչէ հայրենասիրութիւն։ Ես տեսայ այնտեղ ազգային գործիչներ, ազգային գրողներ, ազգային լրագրողներ, ազգային ուսուցիչներ, ազգային բարերարներ, ազգային ամէն տեսակ մարդիկ։ Ես տեսայ այնտեղ ազգային գրքեր, ազգային լրագրներ, ազգային նկարներ, ազգային արձանագրութիւններ, ազգային ամէն տեսակ բաներ։ Ես տեսայ այնտեղ ազգային ոգի, ազգային շունչ, ազգային կեանք։ Ես տեսայ այնտեղ ազգային ամէն տեսակ բաներ։ Ես տեսայ այնտեղ ազգային ոգի, ազգային շունչ, ազգային կեանք։

Ես տեսայ այնտեղ

ՀԱՅԿԱԿԱՆ ՊԱՏՄՈՒԹԻՒՆ

Ա.

ՅԱՂԱԳՈՂՈՒՆ ՊԱՊԿՈՂ ՆԱ ՎԱՆԻՑ

Տէրտէրոսեան Յովհաննէս

Ինչպէս ասացի, ես ծնած եմ Վանի մէջ, ուր եւ մեծցած եմ։ Հայրս ունէր մեծ արհեստանոց մը, ուր կը գործէին 20 վարպետներ։ Ես ալ հոն կը գործէի։ Ամէն առաւօտ կանուխ կ՚երթայի արհեստանոց, եւ ամէն իրիկուն ուշ կը վերադառնայի տուն։ Ամէն օր կը տեսնէի, որ հայրս ինչ-որ մարդու հետ կը խօսի, եւ ան ալ կը հեռանայ։ Ես չէի հետաքրքրուեր, թէ ինչ կը խօսին։ Մէկ օր, երբ հայրս մենակ էր, հարցուցի իրմէ.

— Ո՞վ էր այդ մարդը, որ քեզի հետ կը խօսէր։

— Ան մեր հարեւանն է, Պապկո անունով։ Ան ալ ինծի պէս պապակ է։ Ան ալ ունի արհեստանոց մը, ուր 10 հոգի կը գործեն։ Ան ալ ինծի պէս կը հագցնէ եւ կը կօշկակարէ։ Ան ալ ինծի պէս կը ծախէ իր ապրանքը։ Ան ալ ինծի պէս ունի հարուստ հաճախորդներ։ Ան ալ ինծի պէս ունի աղքատ հաճախորդներ։ Ան ալ ինծի պէս ունի ընկերներ, որոնք կը պարտին իրեն։ Ան ալ ինծի պէս ունի պարտապաններ, որոնք իրեն չեն վճարեր։ Ան ալ ինծի պէս ունի ընկերներ, որոնք իրմէ կը փոխ առնեն։ Ան ալ ինծի պէս ունի ընկերներ, որոնք իրմէ կը փոխ առնեն եւ չեն վճարեր։ Ան ալ ինծի պէս ունի ընկերներ, որոնք իրմէ կը փոխ առնեն եւ չեն վճարեր, եւ երբ ան իրենց կը պարտի, կը նեղանան։ Ան ալ ինծի պէս ունի ընկերներ, որոնք իրմէ կը փոխ առնեն եւ չեն վճարեր, եւ երբ ան իրենց կը պարտի, կը նեղանան, եւ